

การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*
DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY MANAGEMENT MODEL OF
PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY
EDUCATION AREA, CHAI NAT

จันนงค์ ศรีโมรา¹, นาวัน นิลแสงรัตน์², และ อธิพงษ์ เพชรสุทธิ³

Jumnong Srimora¹, Nawin Ninseangrat², and Atipong Phetsute³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Pathumthani University, Thailand.

Corresponding Author's Email: jumnong@ptu.ac.th Navin.n@ptu.ac.th atipong@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงผานวิธี ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา โดยสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มี 5 องค์ประกอบ 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความเหมาะสมทุกด้าน 3) ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร

* Received 20 February 2025; Revised 20 February 2025; Accepted 21 February 2025

แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

Abstract

This research aimed to 1) study the components of participatory management in primary schools, 2) develop a participatory management model in primary schools under the Office of the Primary Education Area, Chai Nat, and 3) assess the feasibility of the participatory management model in primary schools under the Office of the Primary Education Area, Chai Nat, using a mixed-method research process. The research procedures were as follows: Step 1: Study the components of participatory management in primary schools, interview 5 experts, create a participatory management model in primary schools, and check the content validity with 5 experts. Step 2: Develop a participatory management model in primary schools, conduct group discussions with 10 experts. Step 3: Assess the feasibility of the participatory management model, and collect data from a sample group of 30 school administrators, who were selected by purposive sampling.

The research results are as follows: 1) The components of participatory management in primary schools under the Office of the Primary Education Area, Chai Nat, consist of 5 components. 2) The participatory management model in primary schools under the Office of the Primary Education Area, Chai Nat, is appropriate in all aspects. And 3) The level of feasibility of the participatory management model in primary schools under the Office of the Primary Education Area, Chai Nat Overall, it is at the highest level.

Keywords: Participatory management model, school administrators, Chai Nat Primary Educational Service Area Office

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่

เป้าหมายดังกล่าวได้กำหนดให้การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุ เป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และกฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ยุทธศาสตร์ชาติจะกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ของชาติ และ แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ประชาชนทุกภาคส่วนและรัฐเห็นพ้องร่วมกัน และร่วมมือกัน เพื่อเป็นพลังในการช่วยกันทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของชาติในระยะยาว โดยมีตัวชี้วัดผลความคืบหน้าใน การดำเนินการและความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579 เน้นการให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษา ให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมายที่ 3 คือทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่ เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคี เครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 ให้ยึดหลักดังนี้ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษามาตรา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยัง คณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และผู้เรียนโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัด

ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้นั้นอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ และที่สำคัญประการหนึ่งคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อขวัญ กำลังใจของครู อาจารย์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กัน ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู อาจารย์ ซึ่งครูอาจารย์นิยมชมชอบผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้พวกเขา ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้บริหารที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Hoy and Miskel, 2013) โคเฮินและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และร่วมมือในองค์กรพัฒนาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้เกิด การตัดสินใจที่ดีกว่า การตัดสินใจที่ดีจะทำให้ ประสิทธิภาพ การทำงานสูงขึ้น เนื่องจาก ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ พวกเขาจะอุมิ ความผูกพันต่อผลของ การตัดสินใจที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย ความผูกพันจึงนำไปสู่ ประสิทธิภาพ ในการทำงานที่สูงขึ้น ในส่วนของกำลังใจและความพอใจในงานที่ทำ เป็นสิ่งที่เกิดจากการที่พวกเขา มีความรู้สึกกว่า พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ฉะนั้นความรู้สึกห่างเหิน คับอกคับใจ และ ความไม่พอใจที่จะนำไปสู่ความเฉื่อยชา การออกจากการงาน และการขาดงานน้อยมากความไม่พอใจ ด้วยการใช้นโยบายแบบมีส่วนร่วมสามารถแก้ปัญหานี้ได้ (Cohen, J.M., & Uphoff, N.T., 1981)

สถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เพราะเป็นหน่วยงานทางสังคมซึ่งมีหน้าที่ในการขัดเกลา อบรม สั่งสอนเยาวชนไทยให้เจริญอกงามเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ผลของการดำเนินงานจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจแนวคิด หลักการ และกระบวนการในการนำทรัพยากรต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน เพราะครูเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการบริหารงาน ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารสถานศึกษานับตั้งแต่การวางแผน การติดตาม ประเมินผล การประชาสัมพันธ์ การกระจายอำนาจ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเพียงพอ และถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีมาตรฐานก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย หากบุคคลกรร่วมมือกันทำงานไปสู่วิสัยทัศน์เดียวกัน สถานศึกษาก็จะมีเสถียรภาพได้เช่นกัน โดยผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นหลักในการปฏิบัติงาน (จันทรานี สงวนนาม, 2553)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาในปัจจุบันพบว่า จำนวนประชากรในวัยเด็กมีแนวโน้มจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน กระจายตามหมู่บ้านจำนวนมาก โรงเรียน ขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเกิดจากจำนวนนักเรียนลดลง ทำให้มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนลดลง นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่า มาตรฐานค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมี โรงเรียนขนาดเล็กอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกล พื้นที่บนภูเขาสูง บนเกาะ ชายขอบของประเทศ จึงทำให้การบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพยากลำบากส่งผลให้ คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน ขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพ ที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 3) ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียนและ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมา ได้ใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนในการจัดสรรงบประมาณ จึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับจัดสรร งบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียน 4) ปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพของการศึกษาในรูปของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังมีบทบาทไม่มากนัก และมีโรงเรียนเพียงส่วนน้อยที่มีความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, 2563)

จากปัญหาดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษา โดยจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับทบทวนปี 2567) เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดพันธกิจ ที่ 3 เสริมสร้างโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พัฒนา และเสริมสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียน โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสุข และมีความปลอดภัย นโยบายที่ 2 ยกระดับสมรรถนะครูคุณภาพ จุดเน้นที่ 6 เพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ที่เน้นการมีส่วนร่วม ของผู้เรียน และสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า มีการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม อันก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

1. **ขั้นตอนที่ 1** การศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ และการพัฒนารูปแบบ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยและรายงานที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ศึกษารายงานกรณีตัวอย่าง (ศึกษาสภาพจริง) จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่ององค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิขั้นต่ำปริญญาเอก 2) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่อง องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) เป็นนักวิชาการและเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแก่บุคคลโดยทั่วไปผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เพื่อเจาะลึกข้อมูลในรายละเอียดขององค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในแต่ละด้านมีการสังเกตการบันทึกเสียง และการจดบันทึก
 - 1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.4 สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยนำแนวทางของการสร้างรูปแบบมาร่างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความแต่ละข้อโดยใช้ ไม่ต่ำกว่า 0.80 เกณฑ์ การพิจารณาโดยใช้ของ (Waltz & Bausell, 1981) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้ ให้คะแนน 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ให้คะแนน 2 หมายถึง ข้อคำถามประหม่นไม่ได้ว่า เกี่ยวข้องกับตัวแปรรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาต้องปรับปรุงอีกมาก ให้คะแนน 3 หมายถึง ข้อคำถามเกี่ยวข้องกับตัวแปรรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาแต่ต้องปรับปรุงเล็กน้อย และ ให้คะแนน 4 หมายถึง ข้อคำถามเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับตัวแปรรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัยนำกลับมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) พบว่ามีค่า CVI ตั้งแต่ 0.80-1.00 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อที่มีค่า CVI ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปเพื่อนำไปสร้างประเด็นการสนทนากลุ่มในขั้นตอนต่อไป

2. **ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI : Content Validity Index) ของแบบสอบถามมาปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะข้อที่มีค่า CVI ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และนำมาสรุปเป็นประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เพื่อหาความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยพิจารณา ผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำปริญญาเอก 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 3) เป็นนักวิชาการผู้อำนวยการหรือเคยปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ 4) เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดวันเวลาและสถานที่อย่างชัดเจนและในการดำเนินการสนทนากลุ่มได้มีการบันทึกเสียง และจดบันทึกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

3. **ขั้นตอนที่ 3** การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้เป็นการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาชยันนาท จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันนาทเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งได้กำหนดค่าไว้ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความเป็นไปได้ในระดับ น้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันนาทโดยให้ผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันนาท นอกจากนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เข้าร่วมประชุมตอบ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปจำนวน 30 ฉบับ สามารถเก็บได้ 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อย การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันนาท มี 5 องค์ประกอบ
2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันนาท มีความเหมาะสมทุกด้าน

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ
โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมแต่ละด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านองค์กร	4.82	0.40	มากที่สุด	5
2. ด้านการเรียนรู้	4.85	0.48	มากที่สุด	2
3. ด้านผู้บริหาร	4.84	0.45	มากที่สุด	4
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.82	0.74	มากที่สุด	3
5. ด้านการจัดการความรู้	4.82	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.83	0.40	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านผู้บริหาร 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ด้านการจัดการความรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นให้ความสำคัญที่บุคลากรและกลุ่มงานให้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารที่มีประสิทธิภาพในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งผู้บริหารยินยอมมอบ และกระจายอำนาจของตนสู่ผู้ปฏิบัติด้วย ความเต็มใจ โดยให้บุคลากรขององค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2563: 16) สรุปว่า องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่คล้ายกันไว้ว่าควรมีองค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์กร 2) การเรียนรู้ 3) ผู้บริหาร 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) การจัดการความรู้ โดยมีคำอธิบายศัพท์เฉพาะประกอบรูปแบบ พร้อมมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบโดยนำสาระขององค์ประกอบบรรจุไว้อย่างสมบูรณ์เอื้อประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษา และนำรูปแบบไปใช้ อีกทั้งผลวิจัยยังสอดคล้องกับ คณะกรรมการบริหารงานวิจัย (2564: 8)

สรุปว่า องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าควรมีองค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านผู้บริหาร 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) และด้านการจัดการความรู้ โดยการมุ่งเน้นและตั้งใจให้บุคลากรในองค์กรให้มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า มีความเหมาะสมทั้ง 5 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่ององค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนมีการสังเคราะห์เรียบเรียงในการจัดทำร่างรูปแบบองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประภัศร บุญบำรุงและคณะ (2560:54) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เชี่ยวชาญมีเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและถูกต้อง อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ราม เรือนทองดี (2564:51) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้เชี่ยวชาญมีเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและถูกต้อง

3.ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สูงสุดในด้านการจัดการความรู้ รองลงมาได้แก่ด้านการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านผู้บริหาร และต่ำสุดได้แก่ด้านองค์กร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยนำแนวทางของการสร้างรูปแบบ มาร่างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านการเรียนรู้ ด้านผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการจัดการความรู้ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของหนึ่งฤทัย เพ็งบุญและคณะ (2563:34) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2 พบว่าการประเมินความเป็นไปได้ของ

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัย (2564: 8) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่าการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

องค์ความรู้ใหม่

1. ผู้บริหารโรงเรียนทราบถึงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ประถมศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล เพื่อพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนสามารถ บริหารจัดการในโรงเรียนให้เกิดคุณภาพต่อไป

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันต สามารถนำรูปแบบการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ไปใช้ในการฝึกอบรมผู้บริหารในระดับต่าง ๆ เพื่อ สามารถบริหารจัดการในหน่วยงานให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3. การวิจัยในครั้งนี้ทำให้หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมถึง โรงเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้เกิด ประสิทธิภาพต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันต พบว่า 1) องค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชยันต มี 5 องค์ประกอบ 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันต มีความเหมาะสมทุก ด้าน และ 3) ระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชยันต โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรสร้างความพร้อมของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรให้ร่วมกันบริหารอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบ ของรูปแบบ และทำความเข้าใจกับเงื่อนไขก่อนการนำรูปแบบไปใช้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของ บุคลากรในการดำเนินการทุกขั้นตอน และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรประเมินผล

การการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และต้องดำเนินการรักษาองค์ความรู้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรทดลองนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนประถมศึกษาไปปรับใช้ เพื่อสรุปเป็นองค์ประกอบและ กิจกรรมทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน 2) ควรศึกษาประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ กับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ 3) ควรมีการ พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนศึกษากับหน่วยงานทางการ ศึกษาสังกัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการบริหารงานวิจัย. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน โรงเรียนคุณภาพชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ: แนวทางการพัฒนา บุคลากรโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- ประภัสสร บุญบาร และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราม เรือนทองดี. (2564). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- วิศาลาภรณ์, ศ. (2552). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา: แนวทางการ พัฒนาองค์ประกอบการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- สมชัย จรรย์ไพบูลย์. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พ.ศ. 2566 – 2570. ชัยนาท: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 และยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท. (2563). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดชัยนาท. ชัยนาท: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท.
- หนึ่งฤทัย เฟื่องบุญ และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. ชุมพร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Participatory Management: An Approach to Organizational Development. New York: Longman.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). Educational Administration: Theory, Research, and Practice. New York: McGraw-Hill Education.